

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«Затверджую»

Голова приймальної комісії
Сумського державного педагогічного
університету імені А.С. Макаренка

Юрій ЛЯННОЙ

2024 р.

ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПІРАНТУРИ
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
281 ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Розглянута на засіданні
приймальної комісії
«28» березня 2024 року
Протокол № 5

Суми – 2024

Програма вступного випробування до аспірантури за спеціальністю
281 Публічне управління та адміністрування

Програма розглянута на засіданні кафедри бізнес-економіки та
адміністрування

Протокол № 8 від «27» березня 2024 р.

Завідувач кафедри Вікторія БОЖКОВА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності сформована відповідно до освітньої програми підготовки фахівців спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування.

Метою вступного іспиту до аспірантури для здобуття кваліфікації доктора філософії з публічного управління та адміністрування є визначення системності та фундаментальності фахових теоретичних знань, умінь та практичних навичок вступників. Програма складається на основі фахових дисциплін освітнього ступеня «магістр».

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми абітурієнти повинні мати освітньо-кваліфікаційний рівень «спеціаліст» або «магістр» за однойменною спеціальністю та здібності до оволодіння знаннями, уміннями і навичками в галузі природничо-наукових, загальноекономічних та конкретно-економічних наук.

Характеристика змісту програми. Особливістю програми є те, що вона побудована за функціональними модулями, має міжпредметний характер і інтегрує знання відповідно до таких модулів професійних знань:

1. Теорія і філософія публічного управління та адміністрування.
2. Інститути, функції, методи і механізми публічного управління та адміністрування.
3. Публічне управління в умовах глобалізаційних та євроінтеграційних процесів.

Модулі програми відповідають функціям, для виконання яких має бути підготовлений аспірант за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування. Згідно з чинною освітньо-кваліфікаційною характеристикою зазначеної спеціальності до таких функцій належать: аналітична, планова, організаційна, обліково-статистична, контрольна та інформаційна. У кожному модулі інтегруються матеріали певного функціонального спрямування з різних дисциплін, органічно поєднуються теоретичні, прикладні питання та матеріал операційного характеру, що дає можливість виявити знання й уміння використовувати категорійний апарат, методи обґрунтувань і розрахунків за окремими функціями.

Абітурієнти мають продемонструвати як загальну теоретико-методологічну підготовку, так і вміння використовувати теоретичні знання для вирішення актуальних завдань публічного управління та адміністрування, а також, встановлювати взаємозв'язки між теорією і практикою в сучасній системі публічного управління та адміністрування.

Програма містить список літератури, що сприятиме підготовці до іспиту, систематизації та узагальненню знань вступників із публічного управління та адміністрування.

Форма проведення – усний іспит. Структура екзаменаційного білета: екзаменаційний білет з фахового випробування складається з 3-х запитань відкритого типу, які характеризують особливості публічного управління та адміністрування в сучасних умовах в Україні.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Тема 1. Публічне управління як системне суспільне явище

Предметна область теорії публічного управління: управління суспільством – головне призначення публічного управління. Поняття та види публічного управління. Модель публічного управління. Методологічна основа теорії публічного управління. Парламентаризм як суспільно-політичне явище. Публічне управління та людина. Держава, її права і обов'язки щодо особи. Права, свободи й обов'язки людини і громадянина у сфері державного управління. Взаємодія громадянина й органів управління. Обов'язки органів управління щодо громадян. Публічне управління і колектив. Різновиди колективів і публічне управління. Публічне управління і суспільство. Місце і роль сучасних інститутів публічного управління та владно-політичних процесів у демократичних суспільствах. Специфіка публічного управління. Публічне управління як спеціальна наукова теорія.

Тема 2. Основні теорії і особливості управління суспільством і державою

Системний характер суспільних явищ і процесів. Характеристика систем управління, прості і складні системи. Особливості управління в складній системі. Об'єкт і суб'єкт управління як елементи системи. Прямі і зворотні зв'язки в системі управління. Закриті і відкриті системи. Взаємодія системи управління з навколишнім середовищем, забезпечення цілісності, стійкості і динамізму системи управління. Школа наукового управління і її сучасні представники (Ф.Тейлор, Ф. і Л.Гілберт, Г.Емерсон, Г.Форд, Г.Гант). Класична школа управління (А.Файоль, Л.Урвік, Д.Муні). Школа людських відносин та її розвиток (Е.Мейо, Г.Мюнстенберг, М.Фолетт, Р.Лайкерт, А.Маслоу). Школа поведінкових наук (Д. Макгрегор, Ф. Герцберг). Школа соціальних систем (Ч.Барнард, Ф.Селзнік, Г.Саймон). Концепція соціального ринкового господарства Л.Ерхарда. "Шведська модель соціалізму" Г.Мюрдаля. Особливості сучасних підходів до вивчення публічного управління. Сучасні концепції, теорій парламентаризму та парламентської діяльності. Громадянське суспільство як сфера формування єдиного комплексу цінностей і відносин. Теорії управління суспільством і країною. Публічне управління в контексті неокласичної теорії. Традиційна (веберівська) модель і модель "good governance". Концепт моделі "New Public Management" (NPM). Інструментальні концепції публічного адміністрування. Електронне врядування. Концепція лідерства. Концепт розвитку організаційної культури публічного управління. Інформаційне суспільство і відкритість влади. Побудова інформаційного суспільства у Європі: основні етапи та сучасний стан. Інформаційна політика України. Сучасні інформаційні війни. Правове регулювання інформаційної сфери в Україні.

Тема 3. Демократичне публічне управління

Громадянське суспільство як суб'єкт публічного врядування Публічна сфера – єдність економічної, соціальної, політичної та духовної сфер: поняття, складові, їх сутність і взаємообумовленість. Економічна і

культурна сфери. Дія ринкових принципів у політичній сфері. Публічне управління: публічна сфера, публічне право і публічна політика – співвідношення феноменів. Партії та вибори у формуванні публічної політики та прийнятті політичних рішень. Сутність демократії і демократичних засад публічного управління. Основні моделі демократії на прикладах країн ЄС. Інститути безпосередньої демократії в місцевому самоврядуванні. Вибори органів місцевого самоврядування. Місцевий референдум. Загальні збори громадян. Органи самоорганізації населення. Індивідуальні та колективні звернення. Основи політичної демократії та правової держави в Україні. Основні етапи формування та еволюції громадянського суспільства. Громадські організації та засоби масової інформації в системі публічного управління. Співвідношення принципів плюралізму і єдності в громадянському суспільстві. Автономність та органічна єдність громадянського суспільства і держави

Тема 4. Засади публічного управління у сфері соціального та духовного розвитку

Соціальна і духовна сфера як об'єкт соціальної та гуманітарної політики. Сутність соціальної та гуманітарної політики. Сутність, зміст та особливості управління соціальною і духовною сферами українського суспільства. Суб'єкти публічного управління у сфері соціального і духовного розвитку. Соціальна політика. Соціальна безпека: поняття та структура. Особливості застосування механізмів державного управління щодо формування соціальної безпеки. Політика доходів і основні пріоритети її здійснення. Соціальне страхування та його основні види. Пенсійна система та особливості її реформування на сучасному етапі. Національна ідея, її зміст та націотворчий потенціал. Гуманітарна політика. Основні напрями державної політики в умовах демографічної кризи. Організаційно-функціональна структура державного регулювання розвитку гуманітарної сфери в Україні.

Тема 5. Публічна політика Політика, публічна діяльність та управління у контексті філософських парадигм

Особливості публічної політики, її зміст та функції. Інститути та процеси публічної політики. Структура інститутів публічної політики. Особливості процесів вироблення публічної політики. Публічна політика як процес прийняття політичних рішень. Інституційне забезпечення публічної політики. Зв'язок публічної політики та публічного управління. Органи публічної влади як основні суб'єкти вироблення публічної політики. Місце та роль груп інтересів у публічній політиці. Механізми функціонального представництва інтересів та забезпечення публічної політики в Україні. Роль інститутів громадянського суспільства у виробленні публічної політики. Роль бізнесу у виробленні публічної політики. Теорія та практика аналізу публічної політики. Аналіз процесу прийняття рішень. Методи збирання інформації та оцінювання програм публічної політики. Конфлікти та кризи в публічній політиці та управлінні. Лобізм у публічному управлінні.

Тема 6. Публічне управління, влада і держава Влада як феномен і основний засіб публічного управління.

Механізм взаємодії влади та управління (європейський досвід). Держава як суб'єкт політичної влади. Співвідношення публічної і державної влади. Взаємозв'язок і взаємозалежність політичної та економічної влади. Лобізм. Політичні процеси і технології. Судова система України. Законодавча влада в системі публічного управління. Поняття, соціальні функції та повноваження парламенту. Структура, повноваження та порядок діяльності (регламент) Верховної Ради України. Механізми парламентської діяльності, парламентські процедури. Законотворчий та законодавчий процес. Парламентський контроль: сутність, значимість, механізми та форми реалізації: зарубіжний і вітчизняний досвід. Взаємодія Верховної Ради України з інститутами громадянського суспільства. Виконавча влада в управлінні справами держави: сутність, цілі, функції, структура, організація. Кабінет Міністрів України: поняття, компетенції, формування та склад. Відповідальність уряду та його членів. Конституційні засади формування структури виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади (ЦОВВ): поняття, ознаки, система, структура, порядок формування і відповідальності. Територіальні органи ЦОВВ. Відносини ЦОВВ із місцевими державними адміністраціями. Концепції децентралізації та деконцентрації влади. Ієрархія інституцій влади і управління. Делегування повноважень у системі публічного управління. Процеси централізації і децентралізації в окремих сферах публічного управління. Деретуляція надання послуг. Поняття і основні риси держави. Зміст та функціональні особливості державної політики. Взаємодія та взаємовплив державної політики і державного управління. Держава в системі та структурі публічного управління. Цільова, функціональна та організаційна структури публічного управління. Принципи політичного представництва та легітимності. Унітаризм, федералізм, конфедералізм. Особливості унітарного устрою України. Правова держава та основи політичної демократії. Форми державного устрою та проблеми вибору найкращої форми правління. Поняття та види функцій держави і державного управління. Модель розроблення стратегії сталого розвитку України.

Тема 7. Регіональне публічне управління та місцеве самоврядування

Адміністративна реформа. Регіональні системи та стратегії регіонального розвитку. Регіональна політика: сутність, цілі, структура, принципи. Регіональне публічне управління. Багаторівневе управління територіями. Механізми державного регулювання економічного й соціального розвитку регіону. Форми і методи прогнозування регіонального розвитку. Програмноцільовий підхід до вирішення проблем розвитку регіонів. Система планування розвитку територій. Регіональна публічна влада і місцеве самоврядування. Основні моделі організації публічної влади на місцях. Основні теорії та моделі місцевого самоврядування. Англосаксонська і континентальна системи місцевого самоврядування та їх особливості. Загальні засади організації місцевого самоврядування. Територіальні громади як первинні суб'єкти місцевого самоврядування. Органи і посадові особи місцевого самоврядування. Органи самоорганізації

населення. Гарантії та захист прав місцевого самоврядування. Комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування. Фінансова основа місцевого самоврядування. Сфери управління, повноваження та компетенції місцевого самоврядування. Правові засади та організація муніципального урядування в країнах ЄС. Місцеве самоврядування в контексті децентралізації влади та управління. Адміністративно-територіальна реформа. Об'єднання громад.

Тема 8. Правові засади публічного управління та адміністрування

Конституційна і політична реформи, їх правове забезпечення. Правове регулювання публічно-управлінських явищ. Предмет правового регулювання публічного управління та адміністрування. Метод, суб'єкти і способи правового регулювання. Форми правового регулювання і вимоги до них. Структура й організація процесу правового регулювання публічного управління. Поняття правової держави та правового регулювання публічноуправлінських явищ. Предмет і метод правового регулювання. Суб'єкт і способи правового регулювання. Форми правового регулювання і вимоги до них. Законність як метод, режим і принцип публічного управління. Функції Верховної Ради України, Президента України і Кабінету Міністрів України у формуванні та здійсненні публічного управління. Обласні та районні державні адміністрації, їх статус та повноваження. Структура місцевих державних адміністрацій (МДА) та порядок їх формування. Внутрішньоорганізаційна діяльність МДА. Акти МДА (види, процедури прийняття). Відповідальність МДА. Глава держави у системі публічного управління: поняття, місце, роль і повноваження в управлінні суспільством і державою. Моделі влади глави держави та особливості статусу глави держави від форми правління. Інститут глави держави. Конституційний статус, порядок виборів та вступу у посаду. Повноваження, діяльність і відповідальність Президента України.

Тема 9. Закономірності та принципи публічного управління

Поняття “закономірність” і “закон”. Залежність управління конкретним суспільством від закономірностей розвитку світу та світової цивілізації. Обумовленість системних та інституціональних засад публічного управління базовими цінностями суспільства. Системність публічного управління. Ціннісно-ситуативне спрямування публічного управління. Необхідність посилення регулювання та управління суспільними процесами. “Необхідне багатоманіття” управляючих впливів. Участь населення, груп інтересів і громадян у публічному управлінні, підвищенні його результативності, ефективності й відповідальності. Соціально-професійна стратифікація та функціонування механізмів соціальної мобільності, формування й функціонування еліт. Застосування закономірностей та законів публічного управління. Загальносистемні методологічні принципи публічного управління. Загальнометодичні принципи публічного управління. Принципи, що регулюють управління як соціально-політичний процес. Принципи, що регулюють управління як соціально-економічний процес. Принципи, що регулюють управління як соціальнокультурний процес. Застосування

принципів публічного управління. Компаративний аналіз принципів публічного та державного управління.

Тема 10. Публічне управління як процес вироблення, прийняття та виконання управлінських рішень

Управлінське рішення як наукова категорія. Технологія та організація процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Поняття процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Етапи процесу розробки і прийняття управлінських рішень. Фактори, обмеження і критерії, що визначають технологію розробки та прийняття управлінських рішень. Рівні і принципи прийняття управлінських рішень. Розробка алгоритму процесу прийняття рішення. Організація процесу розробки та прийняття рішення. Реалізація та контроль виконання управлінських рішень. Організаційні методи і процедури виконання прийнятих рішень. Умови ефективного функціонування організаційних структур при реалізації рішень. Організація процесів виконання рішень: ресурсне забезпечення на стратегічному та тактичному рівнях. Зміст, функції та види контролю. Інструменти і характеристики ефективного контролю реалізації управлінських рішень. Сутність і види відповідальності керівників за прийняті рішення. Розробка управлінських рішень в умовах невизначеності і ризику. Сутність ризику і невизначеності. Сутність прийняття рішень в умовах ризику і невизначеності. Класифікація ризиків. Методи оцінки ступеня ризику. Етапи дослідження ризику. Способи управління ризиком. Методи і прийоми розробки та прийняття управлінських рішень в умовах ризику і невизначеності. Методи оптимізації управлінських рішень. Поняття оптимального і раціонального управлінських рішень. Типи завдань прийняття рішень відповідно до типу ситуації: в умовах визначеності, невизначеності, ризику, конфлікту. Індивідуальні якості менеджера і стиль керівництва в процесі прийняття рішення. Управління змінами і конфліктами в процесі розробки та реалізації управлінських рішень. Особливості прийняття управлінських рішень у різних сферах діяльності.

Тема 11. Функції, організаційна структура, механізми та органи публічного управління

Поняття і види функцій публічного управління. Детермінованість функцій публічного управління. Особливості функцій публічного управління в умовах демократичної, правової, соціальної держави. Функціональна структура публічного управління: визначення, оформлення, розвиток. Сутність організаційної структури публічного управління і фактори, що її обумовлюють. Види організаційних структур. Ієрархічні і горизонтальні структури публічного управління. Види і властивості ієрархічних структур. Механізм публічного управління: сутність, складові та їх характеристики. Типологізація органів публічного управління. Територіально-адміністративний аспект публічного управління. Методи і стилі публічного управління. Механізми державного управління: сутність, поняття, категорії, принципи, методи, система. Політичний, економічний, організаційний, правовий, мотиваційний та інші види механізмів державного управління.

Механізми взаємодії держави та громадянського суспільства. Методи публічного адміністрування: сутність, види. Суб'єкти взаємодії органів публічної влади з громадою. Моделі взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Напрями і методи вдосконалення взаємовідносин органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Технології взаємодії та методи співпраці органів публічної влади і громади. Громадянське суспільство: витоки, теорії, моделі. Суб'єкти та умови функціонування громадянського суспільства. Особливості організації взаємодії органу публічного управління і політичних партій. Політичні партії як суб'єкти здобуття і здійснення влади, формування публічної політики. Зв'язки з громадськістю в публічному управлінні. Імідж публічної влади. Активізація участі громадян в управлінні справами суспільства.

Тема 12. Державне регулювання економічних процесів та аналіз державної політики

Концептуальні засади державного регулювання економічних процесів. Організаційно-правові й інституціональні аспекти функціонального, територіального та галузевого управління економічним розвитком. Загальні принципи та особливості функціонування публічного сектора економіки як об'єкта управління і регулювання. Структура публічного сектора економіки. Форми і типи державних підприємств. Державні корпоративні права. Ринкові інститути. Трансакційні (операційні) витрати. Форми власності. Форми організації економічної діяльності. Форми в інституційній теорії. Інтеграційні форми корпоративних структур. Сутність, механізми та моделі корпоративного управління. Держава як учасник і регулятор корпоративних відносин. Інституціональна теорія економічного розвитку. Інституціональні механізми приватизаційного процесу. Регуляторна політика держави та підтримка малого і середнього підприємництва. Державні механізми структурних зрушень і контроль за їх реалізацією. Управління інвестиційним процесом на макро- та мікрорівнях. Соціально-економічна й екологічна ефективність інвестиційної політики. Пріоритетні напрями науковотехнічної політики та проблеми утвердження інноваційної моделі економічного розвитку. Механізми державного регулювання ринку цінних паперів. Управління грошовокредитною політикою та інструменти регулювання фінансових ринків. Роль і функції центрального банку країни. Поняття та вимірювання інфляції. Антиінфляційна політика держави. Економічні аспекти аналізу, ефективність і результативність державної політики. Принципи аналізу рішень у публічному управлінні. Методи аналізу рішень щодо державної політики. Аналіз проектів у державному секторі. Методологія аналізу вигід і витрат.

Тема 13. Державні фінанси і бюджетно-податкова політика

Державні фінанси як сфера управлінської діяльності. Організація та управління фінансовою системою. Інституційні засади управління фінансовою системою України. Розмежування повноважень між центральними органами влади в системі державних фінансів. Бюджетна

система України: структура та принципи її побудови. Бюджетний процес в Україні. Цілі та інструменти бюджетної політики. Функції і роль державного бюджету в забезпеченні потреб економічного і соціального розвитку суспільства. Бюджет як інструмент державного регулювання економіки. Державні надходження і система оподаткування. Податки як економічна база та інструмент державного регулювання економічних процесів. Принципи формування та основні елементи податкової системи. Класифікація податків. Податкова політика держави та механізми її реалізації. Податкове навантаження в Україні та проблема ухиляння від сплати податків. Загальна характеристика державних видатків. Методи та форми фінансування економічної діяльності. Боргова безпека держави та її показники.

Тема 14. Практика та технології взаємодії держави і бізнесу

Основи взаємодії держави і бізнесу: поняття, законодавче забезпечення. Державно-приватне партнерство: визначення, сутність. Соціальне партнерство. Соціальна відповідальність бізнесу. Характеристика бізнесу і влади як суб'єктів соціальної відповідальності. Моделі взаємин бізнесу і влади. Форми партнерства держави і бізнесу. Економічне, правове, організаційне партнерство як форми партнерства держави і бізнесу. Види взаємодії бізнесу з органами державної влади та управління (економічна, правова, організаційна). Види (способи) ринкової взаємодії держави і бізнесу. Контрактна система взаємодії держави і бізнесу. Взаємодія держави і бізнесу в інвестиційній сфері. Оренда, концесія і траст державного майна як види (способи) ринкової взаємодії держави і бізнесу. Концептуальні засади формування соціальної відповідальності бізнесу. Корпоративна соціальна відповідальність в системі управління організацією. Стратегія соціально відповідальної поведінки в ринковому середовищі. Принципи, підходи та моделі взаємодії держави, бізнесу, громадянського суспільства як основи публічного управління та адміністрування.

Тема 15. Концептуальні засади національної безпеки

Безпека як суспільне благо, поняття системи національної безпеки. Об'єкти та суб'єкти національної безпеки. Характеристика національних інтересів. Загрози національним інтересам (політична, економічна, військова та інформаційна сфери). Принципи забезпечення національної безпеки. Проблеми глобальної безпеки і національна безпека. Безпека людини в умовах формування громадянського суспільства. Тероризм як глобальна загроза міжнародній та національній безпеці. Основні напрями державної політики національної безпеки. Концепція та Стратегія національної безпеки. Повноваження Президента України, Верховної Ради України та центральних органів виконавчої влади України у сфері забезпечення національної безпеки. Повноваження та функції Ради національної безпеки і оборони України. Воєнна організація держави. Обороноздатність держави. Сутність демократичного цивільного контролю над Воєнною організацією держави та правоохоронними органами. Розвиток концептуальних підходів щодо забезпечення міжнародної та національної безпеки. Місце та роль України в міжнародних та європейських структурах безпеки.

Тема 16. Публічне управління в умовах європейської інтеграції

Міжнародне публічне управління. Євроінтеграційна політика України: зміст, функціональні особливості, якісні ознаки. Розвиток системи управління виборчим процесом в Україні на засадах позитивного досвіду держав-учасниць ЄС. Право ЄС і національне право. Розподіл повноважень між ЄС та державами-членами. Субсидіарність та пропорційність. Обґрунтованість повноважень ЄС договірними положеннями. Пряме застосування права ЄС. Загальна характеристика інституцій ЄС. Правова основа внутрішнього ринку ЄС. Договори заснування та інші правові акти про внутрішній ринок. Досвід країн Європейського Союзу. Національна складова в організації суспільства та державотворенні. Основні напрями модернізації публічного управління в країнах ЄС. Теоретичні засади міжнародного публічного управління. Міжнародне співтовариство як об'єкт управління. Політичні системи і стратегії багаторівневого управління міжнародним співтовариством. Соціальногуманітарний та економічний прогрес як об'єкт управління. Міжнародні організації як суб'єкти управління. Європейський проектний менеджмент та його принципи сприяння розвитку ОЕСР. Україна в глобальному управлінському просторі: модель та чинники її сучасної трансформації. Результативність, ефективність і відповідальність у публічному управлінні: світовий досвід.

Критерії оцінювання знань вступників

«Відмінно» – (90-100 – А): абітурієнт глибоко і повно володіє знаннями з публічного управління та адміністрування, вільно володіє понятійною системою, правильно вибудовує описові, порівняльні та класифікаційні характеристики явищ; різноаспектно характеризує процеси або закономірності, порівнює їх, ілюструє свою відповідь правильно дібраними прикладами, супроводжуючи їх знанням необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують.

«Добре» – (82-89 – В): абітурієнт глибоко і повно володіє знаннями з публічного управління та адміністрування, понятійною системою дисципліни, правильно вибудовує описові, порівняльні аспекти відповіді, різнобічно характеризує явища або закономірності, порівнює їх із подібними; ілюструє свою відповідь правильно дібраними прикладами, супроводжуючи їх повним та глибоким коментарем; виявляє уміння формулювати та вирішувати пошукові завдання; у відповіді зустрічаються незначні похибки, що не впливають на загальне розуміння явищ та процесів тощо.

«Добре» – (74-81 – С): абітурієнт глибоко та повно володіє знаннями з публічного управління та адміністрування, понятійною системою дисципліни, правильно вибудовує описові, порівняльні аспекти відповіді, характеризує явища, порівнює їх із подібними; ілюструє свою відповідь прикладами, супроводжуючи їх коментарем; виявляє уміння формулювати та вирішувати пошукові завдання; у відповідях зустрічаються помилки, що в основному не впливають на загальне розуміння явищ та процесів тощо.

«Задовільно» – (64-73 – Д): абітурієнт володіє основами знань, умінь та навичок із публічного управління та адміністрування, понятійний апарат засвоїв неповно, припускається помилок у формулюванні основоположних положень, класифікацій та порівняльних характеристик явищ; не володіє належним обсягом інформації та недостатньо її усвідомив – не вміє використовувати опрацьовану інформацію у відповідях.

«Задовільно» – (60-63 – Е): абітурієнт володіє основами знань, умінь та навичок із публічного управління та адміністрування, понятійний апарат засвоїв неповно, припускається помилок у формулюванні основоположних понять, класифікацій та порівняльних характеристик явищ; не володіє належним обсягом інформації та недостатньо її усвідомив – не вміє використовувати опрацьовану інформацію; у відповіді трапляються суттєві фактичні помилки.

«Незадовільно» – (35-59 – FХ): абітурієнт не володіє достатнім обсягом знань, умінь та навичок із публічного управління та адміністрування, не засвоїв понятійний апарат дисципліни, побіжно характеризує явища; відповіді містять суттєві фактичні помилки.

«Незадовільно» – (1-34 – F): абітурієнт не володіє достатнім обсягом знань, умінь та навичок із публічного управління та адміністрування; не засвоїв понятійний апарат дисципліни, не характеризує явища; відповіді містять помилки, що свідчать про повне нерозуміння матеріалу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	добре
64-73	D	задовільно
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бесчастний В.М. Конституційне (державне) право зарубіжних країн (тема 9) / В.М. Бесчастний Філонов О.В., Субботін В.М., Пашков С.М. URL:https://pidruchniki.com/19310710/pravo/mistseve_upravlinnya_samovryadu_van_nya_zarubizhnih_krayinah
2. Глобальна та національна безпека : підручник / за заг. ред. Г. П. Ситника. – К. : НАДУ, 2016. – 764 с.
3. Гречко Т. К., Лісовський С. А., Романюк С. А., Руденко Л. Г. П 88 Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку : [навч. посіб.] / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон : Грінь Д.С., 2015. – 264 с.
4. Гошовська В. А. Парламентаризм : підручник / за ред. В. А. Гошовської ; кол. авт. – К. : НАДУ, 2016. – 600 с.
5. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. : НАДУ, 2014. – 652 с.
6. Державна служба : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), О. Ю. Оболенський (заст. голови), С. М. Серьогін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Одеса: НАДУ, 2012.
7. Державне управління : підручник : у 2 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; редкол. : Ю. В. Ковбасюк (голова), К. О. Ващенко (заст. голови), Ю. П. Сурмін (заст. голови) [та ін.]. – К. ; Дніпропетровськ : НАДУ, 2012.
8. Політичне лідерство : конспект лекцій / [В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, Л. І. Даниленко, Ю. В. Баскакова]. – К. : НАДУ, 2013. – 76 с.
9. Публічне управління: теорія і практика : монографія / Ю. В. Ковбасюк, В. П. Трощинський, М. М. Білинська [та ін.] ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2011. – 212 с.
10. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2014. – 516 с. 11. Ситник Г. П. Державне управління у сфері національної безпеки: концептуальні та організаційно-правові засади : підручник / Г. П. Ситник ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2012. – 544 с. 12. Соціальна і гуманітарна політика : підручник / [авт. кол. В. П. Трощинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.] ; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського. – К. : НАДУ, 2016. – 792 с. 13. Чернов С.І. Текст лекцій з дисципліни «Державне та регіональне управління» (для студентів 2 курсу напрямку підготовки 6.030601 "Менеджмент" денної форми навчання) (тема 2) / С.І.Чернов, М.М. Новікова, С.О. Гайдученко; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 140 с.

Допоміжна

1. Гошовська В. А. Етичні засади взаємодії органів державної влади з інститутами громадського суспільства : навч.-метод. матеріали / В. А. Гошовська, А. П. Рачинський, О. Р. Антонова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Ін-т підвищ. кваліфікації керів. кадрів. – К. : НАДУ, 2015. – 79 с.

2. Демократичне урядування і публічне адміністрування: проблеми вимірювання й аудиту : наук.-метод. посіб. / О. Ф. Колодій, М. З. Бунік, П. М. Петровський [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; Упр. орг. фундамент. та приклад. дослідж., Львів. регіон. ін-т держ. упр. – К. : НАДУ, 2011. – 56 с.

3. Інструменти регіонального розвитку в Україні = Regional Development Tools in Ukraine : навч. посіб. / О. В. Берданова, Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко [та ін.] ; за ред. В. М. Вакуленка, О. В. Берданової ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Проект партнерства Канада-Україна “Регіон. врядування та розвиток”. – К. : НАДУ, 2013. – 286 с.

4. Коломоєць Т. О. Публічне адміністрування в Україні в умовах реформування (адміністративно-правовий аспект) : навч. посіб. для студентів юрид. ф-тів / Т. О. Коломоєць, П. С. Лютіков ; Держ. ВНЗ “Запоріж. нац. ун-т” М-ва освіти і науки України. – Запоріжжя : Запоріж. нац. ун-т, 2013. – 215 с.

5. Опорний конспект з дисципліни «Державне та регіональне управління» (тема 5) / Мельник А.Ф., Дудкіна О.П., Васіна А.Ю. // Тернопіль : ТНЕУ, 2015 – 147 с.

6. Менеджмент для публічної влади : навч. посіб. / М. П. Бутко, І. М. Бутко, І. М. Бушай [та ін.] ; за ред. М. П. Бутка ; Нац. агентство України з питань держ. служби, М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Чернігів. держ. технол. ун-т. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2011. – 360 с.

7. Механізми взаємодії суспільства та влади : підручник / А. М. Михненко (кер. авт. кол.), С. О. Кравченко, В. Ф. Мартиненко [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2013. – 210 с.

8. Основи вітчизняного парламентаризму: підручник для студентів вищ. навч. закл. : у 2 т. / за заг. ред. В. А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2012. – Т.2. – 408 с.

9. Основи публічної політики та управління : навч. посіб. / С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович [та ін.] ; за заг. ред. С. О. Телешуна ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. політ. аналітики і прогнозування. – К. : НАДУ, 2011. – 312 с.

10. Основи регіонального управління в Україні : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; каф. регіон. упр., місцев. самоврядування та упр. містом ; авт.-упоряд. : В. М. Вакуленко, М. К. Орлатий, В. С. Куйбіда [та ін.] ; за заг. ред. В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2012. – 576 с.

11. Парламентаризм в Україні: Державно-управлінські механізми реалізації функцій законодавчої влади : навч.-метод. матеріали / В. А. Гошовська, Л. А. Пашко, К. Ф. Задоя. – К. : НАДУ, 2013. – 48 с.

12. Політологічні аспекти державного управління : навч. посіб. / авт. кол. : К. О. Вашенко, Ю. Г. Кальниш, О. М. Новакова та ін. ; за заг. ред. О. М. Сича. – Івано-Франківськ : Місто НВЮ 2013. – 352 с.

13. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / В. Б. Дзюндзюк, Н. М. Мельтюхова, Н. В. Фоміцька та ін [за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. В. Корженка, канд. екон. наук, доц. Н. М. Мельтюхової – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ “Магістр”, 2011. – 306 с.

14. Публічне адміністрування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Корженка, Н. М. Мельтюхової ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін-т держ. упр. – Х. : ХарPI НАДУ “Магістр”, 2012. – 255 с.

15. Публічне управління та адміністрування : навч. посіб. / Ю. Г. Кальниш, Т. М. Лозинська, В. І. Тимцуник. – Полтава : РВВВ ПДАА, 2015. – 280 с.

16. Регіональний вимір соціально-економічного розвитку і засади нової регіональної політики. – К. : НІСД, 2013. – 82 с.

17. Результативність та ефективність державного управління і місцевого самоврядування : навч. посіб. / В. М. Сороко ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К. : НАДУ, 2012. – 260 с.

18. Розроблення публічної політики : практ. посіб. / Швейцар.-укр. проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO” ; уклад. А. Чемерис. – К. : Софія, 2011. – 125 с.

19. Стандарти європейського врядування : навч. посіб. / І. А. Грицяк, О. Ю. Оржель, С. М. Гладкова [та ін.] ; за заг. ред. І. А. Грицяка ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, каф. європ. інтеграції. – К. : НАДУ, 2011. – 184 с.

20. Технології та інноваційні механізми управління програмами розвитку регіонів та міст : навч.-метод. посіб. / Т. М. Безверхнюк, Н. О. Котова, О. М. Ракоцило [та ін.] ; за заг. ред. Т. М. Безверхнюк ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2013. – 252 с.

Нормативно-правові документи

1. Бюджетний кодекс України: прийнятий 8 лип. 2010 р. № 2456-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2010. – № 50–51. – Ст. 572. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>. – Назва з екрана.

2. Господарський кодекс України: прийнятий 16 січ. 2003 р. № 436-IV// Відом. Верховної Ради України. – 2003. – № 18, 19–20, 21–22. – Ст. 144. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15>. – Назва з екрана.

3. Конституція України // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

4. Податковий кодекс України: прийнятий 2 груд. 2010 р. № 2755- VI // Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 13–14, 15–16, № 17. – Ст. 112. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.

5. Про схвалення Стратегії підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 трав. 2015 р. № 662-р // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 54. – Ст. 1756. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/662-2015-%D1%80>. – Назва з екрана.
6. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 лист. 2011 р. №4061-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2012. – № 10–11. – Ст. 73. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>. – Назва з екрана.
7. Про вибори Президента України: Закон України від 5 берез. 1999 р. № 474-XIV// Відом. Верховної Ради України. – 1999. – № 14. – Ст. 81. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/474-14>. – Назва з екрана.
8. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 8 квіт. 2014 р. №1188-VII// Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 870. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>. – Назва з екрана.
9. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 берез. 2012 р. № 4572-VI// Відом. Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>. – Назва з екрана.
10. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України: Закон України від 23 берез. 2000 р. № 1602-III // Відом. Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1602-14>. – Назва з екрана.
11. Про добровільне об'єднання територіальних громад [: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 157-VIII // Відом. Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 91. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>. – Назва з екрана.
12. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. – Назва з екрана.
13. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 5 лют. 2015 р. № 156-VIII // Відом. Верховної Ради України. – 2015. – № 13. – Ст. 90. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/156-19>. – Назва з екрана.
14. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11 верес. 2003 р. № 1160-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2004. – № 9. – Ст. 79. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>. – Назва з екрана.
15. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 70. – Ст. 1966. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF>. – Назва з екрана.
16. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України від 8 квіт. 2015 р. № 214 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 33. – Ст. 963. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>. – Назва з екрана.
17. Про затвердження Основних концептуальних підходів до підвищення ефективності управління корпоративними правами держави:

Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лют. 2004 р. № 155 // Офіц. вісн. України. – 2004. – № 6. – Ст. 327. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/155-2004-%D0%BF>. – Назва з екрана.

18. Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна – 2020” у 2015 році: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 берез. 2015 р. № 213-р. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/213-2015-%D1%80>. – Назва з екрана.

19. Про затвердження Типового регламенту місцевої державної адміністрації: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 груд. 1999 р. № 2263 // Офіц. вісн. України. – 1999. – № 50. – С. 77. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2263-99-%D0%BF>. – Назва з екрана.

20. Про інноваційну діяльність : Закон України від 4 лип. 2002 р. № 40-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2002. – № 36. – Ст. 266. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15ю>. – Назва з екрана.

21. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-XII // Відом. Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>. – Назва з екрана.

22. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лют. 2014 р. № 794-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 13. Ст. 222. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-18>. – Назва з екрана.

23. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16 жовт. 1996 р. № 422/96-ВР // Відом. Верховної Ради України. – 1996. – № 49. – Ст. 272. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/422/96-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

24. Про Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квіт. 2014 р. № 333 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 30. – Ст. 831.

25. Про культуру: Закон України від 14 груд. 2010 р. № 2778-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 24. – Ст. 168. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2778-17>. – Назва з екрана.

26. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 трав. 1997 р. // Відом. Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>. – Назва з екрана.

27. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Відом. Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>. – Назва з екрана.

28. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 верес. 2014 р. № 442 // Офіц. вісн. України. – 2014. – № 74. – Ст. 2105. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>. – Назва з екрана.

29. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 черв. 2003 р. № 964-IV // Відом. Верховної Ради України. – 2003. – № 39. – Ст. 351. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>. – Назва з екрана.

30. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2365-III // Відом. Верховної Ради України. – 2001. – № 23. – Ст. 118. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>. – Назва з екрана.

31. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2015. – № 2-3. – Ст. 12. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>. – Назва з екрана.

32. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лют. 2010 р. № 1861-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2010. – № 14–15, 16–17. – Ст. 133. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>. – Назва з екрана.

33. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 верес. 2015 р. “Про нову редакцію Воєнної доктрини України”: Указ Президента України № 555/2015 // Офіційний сайт Міністерства оборони України. – URL:<http://www.mil.gov.ua/diyalnist/reformi-ta-planuvannya-usferioboroni/voenna-doktrina.html>

34. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 серп. 2014 р. “Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності”: Указ Президента України № 744/2014. – URL:<http://www.president.gov.ua/documents/18125.html>

35. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 трав. 2015 року “Про Стратегію національної безпеки України”: Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. № 287/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 43. – Ст. 1353. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>. – Назва з екрана.

36. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 черв. 2014 р. № 1508-VII // Відом. Верховної Ради України. – 2014. – № 34. – Ст. 1167. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>. – Назва з екрана.

37. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”: Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 // Уряд. кур’єр. – 2015. – 15 січ. – № 6.

38. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”: Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. № 5/2015 // Офіц. вісн. України. – 2015. – № 4. – Ст. 67. – URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/paran10#n10>. – Назва з екрана.

39. Про схвалення Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 4 жовт. 2006 р. № 504-р // Офіц. вісн. України. – 2006. – № 40. – Ст. 2692. – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/504-2006-%D1%80>. – Назва з екрана.

40. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27 черв. 2014 р // Офіц. вісн.

України. – 2014. – № 75. – Т. 1. – Ст. 2125. –
URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011. – Назва з екрана.

41. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV станом на
28.03.2014 р.: / URL:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>